

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU: AĞUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBULDA ÇIKAR, HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ MES'UL MÜDÜRÜ: İHSAN HİNÇER

SAYI: 33

NİSAN 1952

YIL: 3; CİLT: 2

Millî Destan ve Folklor

Yazan: Prof. Hilmi Ziya ÜLKEN

Otuz, otuz beş yıl önce, edebiyat ve fikir hayatımızda uyanmış olan «Millî Destan» şuru, bir müddet gevşedikten sonra, son yıllarda tekrar canlanmaya başladı. Geçen makalemde (*) bahsettiğim «Folklor Araştırmaları» bunun âlâmetlerinden olduğu gibi yurdun muhtelif yerlerinde bir yandan malzemecilik, bir yandan destan fikrinin müdafaası ve bazı terkiplerin birbiri takip etti. Genç şairlerimizde destan, türkü ve koşma âlâkası, Rıza Tevfik'ten daha gerçek, daha derin bir şekil aldı.

İçlerinde parça parça cidden başarılı olanları var. Millî destana doğru gitmek için, her şeyden önce «Halk ağzı» nı benimsemek ve yaşamak lâzımgeldiği tamamen anlaşılmalı görünüyor. Anadoluya dağılan ve her taraftan yeni sesler getiren şairlerimiz, gerçekte ilgisiz ve sunî «destancılık» ın vaktiyle uğradığı akibetten kendilerini kurtarmışlardır. Artık hakiki dünyalarını bulan şairlerimizin «kıssa» lar, «Kara Veli» ler, «Hikâye» ler ve «gazavât» lar arasındaki görünmez bağları meydana çıkararak onları büyük tertiplere doğru götürmeleri zamanı gelmiştir.

Destanın devri geçmiş olduğunu söyleyenlere verilecek en güzel cevap, eserdir. Nitekim 19 uncu asır sonlarından yakın yıllara kadar Batı ve Doğunun bazı milletleri, bu loconi-

que cevabı parlak misallerle vermişlerdir. Burada, belli başlılarını söylemek için Finlerin Kalevalasını vücuda getiren Elias Lönnrot'un, Breton destanını yazan Villemarqué'nin Niebelungenleri sahneye koyan Hebel ve Wagner'in, Provence destanını terkipler eden Mistral'in, ötekilerden az çok farklı olmakla beraber, Amerikan destanı Evangéline'in şairi Longfellow'un, Macar Viladislas destanının şairi Pötöf'in adlarını hatırlamalıdır.

Öyle görünüyor ki bizde destan aleyhindeki münekkidler, yeni edebiyatımızın bu tarza âlâkasızlığından ve eski örneklerin başarısızlığından mühlhem oluyorlardı. Garplılaştığımız ilk devrinde, yeni edebî şekillerin hükmü altına girdiğimiz için, bu düşünce mazur görülebilirdi. Fakat kendimizi bulmaya başladığımız son yıllarda artık bu mazeretin yeri kalmamıştır. O derece ki, destan sözünden sınırlenen yazıcılar bile hakiki «millî deyiş» i buldukları zaman onu övmeyen geri kalmadılar; bu suretle kendiliğinden destan çenberini güdenlerle ona dirsek çevirenler arasında ayrılık silinmeye başladı.

Bu uyanışı görmek için yakın yılların dergilerini gözden geçirmek kâfidir. Bunları en çok tophyanlardan birisi «Şadırvan» dergisi idi. Destanın kaynağını Anadoludan mı, büyük Türk dünyasından mı alacağı meselesine gelince, bugün henüz bu noktada ikilik devam etmekte ise de, esas bakımdan bu ikiliğin de derin olmadığını, ve eninde sonunda birleşece-

«Türk Halkbilgisi Derneği» Adresi: Çemberlitaş, Atikalipaşa Medresesi, T. M. Birliği Binasında Hususi daire. P. Kutusu 835
İstanbul

Türk Halkbilgisi Derneği'nin neşriyat organıdır

(*) Bakınız: «Türk Folklor Araştırmaları» Der. Sayı, 31, Sf. 481-482. Cilt 2.